

lati útmutató a szülő részére, hogy a cserkészlet nagyszerűen bevált nevelési módszerébe bepillantasson s abból minél többet meríthessen. A fiút szerető és megértő, emberi hivatását felelősséggel viselő cserkészférfi írását a szülők és nevelők szeretetébe ajánljuk.

Pajor Elemér.

Strasser János: A tanúvallomás kísérleti vizsgálata a gyermekkorban. (Közlemények Szegedi Ferencz József-Tudományegyetem Pedagógiai-Lélektani Intéze téből 10. sz. Szeged, 1937.)

A szegedi Ferencz József-Tudományegyetem pedagógiai-lélektani intézetében évek óta komoly munka folyik, hogy a nálunk még annyira gyermekcipőben járó gyermeklélektani kutatást a magyar gyermek lelki struktúrájának figyelembevételével a külföldi magas színvonalra emelje. Egymásután megjelent kiadványai mint a fentebb megjelölt cél elérését szolgálják, s így nemkevésbé hiánypótló az a doktori értekezés sem, amelyet Strasser János bocsátott közre. Feladatát nagy körültekintéssel, utánjárással, módszerbeli felkészültséggel oldja meg s így eredményeinek végső következtetéseit úgy a pedagógiai lélektan, mint a kriminálpszichológia a maga javára fordíthatja.

A tanulmány első része tisztázza az alapfogalmakat, megadja a módszert, amelyet alkalmazni fog. Kiemeli azonban, hogy nem elég a módszernek az alkalmazása, hanem az eredmény eléréséhez szükséges az intuíció is, ami a megfigyelés individuális jellegét adja. Tüzetesen vizsgálja a megfigyelést s rámutat a fejlesztethe-
őségére s a jó megfigyelő képesség jellemző jegyeire.

Vajon a tanuskodás (Aussage) mint képesség formálható és nevelhető-e? A tanuskodás tulajdonképpen az emlékezés egyik szelvénye, tehát az emlékezés képességének fejlődését és kialakulását kell vizsgálat alá vennünk, ha a fenti kérdésre feleletet kívánunk kapni. A gyermeki lélek globálisan összetett, amelyben az alanyi és tárgyi vonatkozások még a gyermeki emlékezés kezdeti szakában differenciálatlanul összekeverednek. Csak a fejlődés későbbi fokán indul meg a szétválás az objektivitás javára.

A tanúvallomás képességét 3 feltétel határozza meg: 1) a felfogás 2) a fixálás 3) a szelekció. A tanuskodás mibenlétének és a szükséges alapfogalmaknak ismertetése után a kísérleti lélektan módszerével kezd feladata megoldásához. A 10—11 éves gyermekeken végzett kísérletek megmutatták, hogy ez a kor a szemlélt adatokat globálisan összegezi, vagyis szemléletének tárgyait egyszerűen csak egymás mellé sorakoztatja („állatok, bokrok, fák, hegyek, ég, föld, növény“). Természetesen az egyes kísérletekben a globalitáson kívül előfordulnak differenciálódások is, amelyek főként a térviszonyismeretek, minőségi differenciálódás, számnévhasználat, konkrét analógiás, akcióyszerű differenciáltság, kisebbrendű és magától értetődő akció, teljes akció és végül az analógia eseteit foglalják magukban. A differenciálódás eseteit sorban vizsgálva, köztük értékrendet állapít meg, amelyeknek tagjait pontokkal értékeli. A különbség-tevés természetesen csak szükségszerű s korántsem abszolút értékelés.

A differenciált értékeknek a vizsgálata bizonyítja, hogy a „trenírozás“, a gyakorlás csak az egyszerűbb tagoltságokat (térviszony-ismeret, számnévhasználat) fejleszti, míg a komplikáltabbaknál haladás alig mutatkozik.

Végül a kísérletek eredményeit számszerű adatokkal táblázatokba sűrítve kapjuk, élénk fényt vetve a differenciálódások és fejlődési törvények jellemző jegyeire. A gyakorlat fejlesztheti a differenciáltságot s a „kontrol-csoport“ messze

mögötte marad eredményeiben a „tréning-csoport“-nak. Szembeállítva a két kísérleti csoportot, láthatjuk, hogy a tréningcsoport mindössze 10 %-ban mutat fel differenciálatlan adatot, addig a kontrol-csoportnál éppen az ellenkező eredmény található. Itt ugyanis az adatok 80 %-a differenciálatlan. Tehát a tréning-csoport 80 %-a a globális adatoktól teljesen mentesítette magát, vagy az adatoknak legfeljebb csak 10 %-a differenciálatlan.

Az érdekes tanulmányt teljessé teszi a differenciálódást mutató táblázat, amely abc-sorrendben tünteti fel a vizsgálatok folyamán szerepelt összes differenciált fogalmat.

Strasser János könyvének értékes részlet-eredményei a gyermeklélektani kutatásnak nálunk még elhanyagolt ágára vetettek némi fényt.

T. B. Z.

Evva Leona: A számolás és mérés tanítása az elemi népiskola I. osztályában. Vezérkönyv tanítók számára. — 128. oldal. Szerző kiadása, Miskolc, 1937. — Ára 4 pengő.

Az 1925-ben megjelenő állami-, és 1926-ban kiadott katolikus népiskolai Tanterv és Utasítás (újabb kiadásaikban 1932, illetve 1937.) olyan lendületet adtak a népiskola munkájának, amelyre talán csak br. Eötvös idején lehetett példa. A tanfolyamok, szemináriumi előadások, cikkek, vezérkönyvek ostromolták az iskola falait módszerjavító törekvésekkel. (Egységes Vezérkönyvek, Szent István Vezérkönyvek, Szántás-vetés, stb.) Az eredmény nem maradt el. Tanítóágunk soha nem látott lelkesedéssel kereste és keresi a jobb, az eredményesebb nevelőtanító munka módját. Tudatában van annak, hogy az iskolai munkának a középpontja nem a tantárgy, mégkevésbé a tanító, hanem maga a gyermek. Eddig rendben is volna minden, hanem abból már hiba lesz, ha minden jobban mesélő tanító, aki jobban tud alkalmazkodni a kisgyermek természetéhez, azonnal hivatást érez társainak irányítására, befolyásolására. Saját kedves és sikeresnek talált tanítói eljárását lelkesedéssel (de tagadhatatlan elfoglaltsággal) mindjárt *vezérkönyv* alakjában kívánja közölni társaival.

Szerzőnk is ezt cselekedte. Az I. oszt. számolás-mérési anyagát kívánja *vezérkönyv* alakjában bemutatni, úgy, ahogy ő tanította, ahogy jónak, eredményesnek találta. A számok szövevényes birodalmába a mesén, a játékon át beléptetni és ott eligazodásra képesíteni a kis emberkéket, valóban szép munka. De nehéz! Nem szabad hozzányúlnunk, ha a népiskola egész számolás-mérés anyagát át nem dolgoztuk. Szerzőnk 13 évi tapasztalatára hivatkozik, én azonban 35 évi tapasztalat alapján állítom, hogy eljárásával az I. osztályban esetleg lehet tetszetős eredményeket elérni, de a számolás tudományának, a matematikának az alapjait lerakni nem lehet, sőt az életben szükséges számolási készség elemeit is nehéz lesz megszereztetni a gyermekkel!

A könyvecske ismertetése kapcsán is el kell mondanunk a következőket:

A *notesz*, az osztályozás, mint a tanulók réme, lassankint minden iskolából a lomtarba kerül. Szerzőnk ezzel szemben mint legfőbb oktatói, nevelői, ellenőrző sőt önellenőrző eszközt tünteti fel. Ez a gondolat mostanában megjelent „Vezérkönyv“-ben súlyos hiba. — Havonta, névsorszerint, jegyre *feleltet*. Az utolsó hét egyik órájának ez az anyaga. A rosszul felelő gyermeket aztán elülteti. (Szamárpad?) A „referálás“ régen tiltott dolog a tanítóképzőben és középiskolában egyaránt. Szerzőnk most a népiskolában akarja meghonosítani, mint kiváló nevelői eszközt. A tanulók füzeteit hétről-hétre nézi át (71. oldal.), hogy piros ceruzával végig osztályozza azo-